

33

ARAŞTIRMA SONUÇLARI TOPLANTISI

1. CİLT

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

33.
ARAŞTIRMA SONUÇLARI
TOPLANTISI
1. CİLT

11-15 MAYIS 2015
ERZURUM

T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayın No: 3475-1
Kùltür Varlıkları ve Mùzeler Genel Mùdùrlùđù Yayın No: 172-1

YAYINA HAZIRLAYAN
Dr. Candaş KESKİN

11-15 Mayıs 2015 tarihlerinde gerçekteşirilen
37. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu,
Erzurum Atatùrk Üniversitesi'nin katkılarıyla gerçekteşirilmiştir.

Kapak ve Uygulama
Yusuf KOŐAR

ISSN: 1017-7663

Kapak Fotođrafı: Güner SAĐIR
"Kars İli ve Çevresi Yüzey Araştırması"

Not :Araştırma raporları, dil ve yazım açısından Dr. Candaş KESKİN tarafından denetlenmiştir. Yayımlanan yazıların içeriğinden yazarları sorumludur.

İsmail Aygùl Ofset Matbaacılık San. Tic. Ltd. řti.
Tel: 0312 310 59 95
ANKARA-2016

YAYIN KURALLARI

Genel Müdürlüğümüzce her yıl düzenlenen “Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu’nda sunulan raporlar, bu yıl da kitap olarak basılacaktır. Gönderdiğiniz rapor metinlerinin aşağıda belirtilen kurallara uygun olarak gönderilmesi, kitabın zamanında basımı ve kaliteli bir yayın hazırlanması açısından önem taşımaktadır. Bildirilerin yazımında kitaptaki sayfa düzeni esas alınarak;

- * Yazıların A4 kağıda, 13.5x19 cm.lik bir alan içinde 10 punto ile, satır aralığı 10 punto olacak şekilde, tirelemeye dikkat edilerek, Times New Roman fontu ile 10 sayfa yazılması,
- * Başlığın 14 puntoda bold ve satır aralığı 14 punto olacak şekilde yazılması,
- * Metinde ana başlıkların büyük harflerle ve italik, alt başlıkların ise küçük harflerle ve italik olarak yazılması,
- * Dipnotların metnin altında ve metin içinde numaraları belirtilerek, 8 puntoda satır aralığı 8 punto olacak şekilde yazılması,
- * Dipnot ve kaynakçada (bibliyografya) kitap ve dergi isimlerinin italik yazılması,
- * Çizim ve resim toplamının 15 adetten fazla olmaması, fotoğrafların CD’ye JPG veya TIFF olarak kaydedilip gönderilmesi, gönderilen resimlerin çözünürlüğünün en az 300 pixel/inch olması,
- * Çizimlere (Çizim:.....), resimlere (Resim:.....), haritalara (Harita:.....) olarak alt yazı yazılması ve kesinlikle levha sisteminin kullanılmaması,
- * Bildirilere, bütün yazarların mutlaka isim, unvan ve yazışma adresinin yazılması,
- * Metin çıktısı ile birlikte metnin mutlaka CD’ye yüklenerek gönderilmesi gerekmektedir, CD’deki metin ile metnin çıktısı uyumlu değildir. Aksi takdirde CD deki metin esas alınacaktır.

Yayınlanacak bildiri sayısının artması, kitapların zamanında basımını güçleştirdiğinden, bildirilerinizin sempozyum sırasında teslim edilmesi ya da en geç 1 Ağustos tarihine kadar, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlar Şubesi Müdürlüğü, 2. TBMM Ulus/ANKARA adresine gönderilmesi gerekmektedir.

Yayın kurallarına uymayan ve geç gönderilen bildiriler kesinlikle yayınlanmayacaktır.

PUBLICATION INSTRUCTIONS

The papers presented in the International Symposium of Excavations, Surveys and Archaeometry will be published as before.

In order to complete a high-quality print in time, we kindly request you to send the paper texts in the format specified below:

1. Texts should be written in 10 pages on A4 paper, with Times New Roman and 10 type size within a space of 13.5x19 cm. Line spacing should be 10 points.
2. Heading should be written in bold with 14 typesize and with 14 points of line space. Main headings should be written with capitals, sub-headings with lower letters. Both types of headings should be written in italics.
3. Footnotes should be placed at the bottom of the pages, with their numbers indicated in the text. Footnote texts should be written with 8 type size and line space of 8 points.
4. Book and periodical titles in the footnotes and bibliography should be written in italics.
5. Total number of drawings and photos should not exceed 15. Photos should be either in JPG or TIFF format with at least 300 dpi solution and sent in a separate file.
6. Captions should be added to drawings (Drawing:), photos (Photo:) and maps (Map:). Plate system should not be used.
7. Authors must indicate their names, titles and contact information in their papers.
8. Digital text of the paper should be added to the print-out and both texts should be identical. Otherwise the digital version will be considered default.

As sudden accumulation of papers makes it difficult to complete printing in time, papers should either be submitted during the symposium or sent to the adress Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlar Şubesi Müdürlüğü, 2. TBMM Ulus / ANKARA until the 1st of August.

The papers that fail to comply with those instructions or that are sent after the deadline will not be published on no account.

İÇİNDEKİLER

Sabahattin EZER, Kahraman YAĞIZ, Muzaffer ÖZÇİRİŞ, Kemal ZORLU Adıyaman İli Prehistorik ve Protohistorik Çağ 2014 Yılı Arkeolojik Yüzey Araştırmaları	1
Özdemir KOÇAK, Hatice Gül KÜÇÜKBEZCI, Rahim KIZGUT Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2014 Yılı Yüzey Araştırmaları.....	21
Bülent İŞLER Likya Bölgesi Alacadağ Çevresindeki Bizans Yerleşimleri 2014 Yılı Yüzey Araştırması	47
Murat ARSLAN, Nihal TÜNER ÖNEN 2014 Yılı Phaselis Antik Kenti ve Teritoryumu Yüzey Araştırması.....	69
Sami PATACI Ardahan İli 2014 Yılı Arkeolojik Yüzey Araştırması	81
Derya YALÇIKLI Balıkesir (Balya, Merkez ve Savaştepe) Yüzey Araştırması	101
Süleyman ÇİĞDEM, Hüseyin YURTTAŞ, Haldun ÖZKAN 2014 Bayburt Yüzey Araştırması	119
Turan EFE, Murat TÜRKTEKİ, Deniz SARI, Erkan FİDAN Bilecik İli 2014 Yılı Yüzey Araştırmaları	137
Adnan DİLER, Şahin GÜMÜŞ Bodrum Yarımadası Leleg Yerleşimleri, Adalar, Aspat (Strotilos), Kissebükü (Anastasioupolis), Damlıboğaz (Hydai), Pilavtepe, Sedir Adası (Kedrai) Yüzey Araştırmaları 2014	147
Meral ORTAÇ 2014 Yılı Bolu İli Gerede İlçesi Arkeolojik Yüzey Araştırması.....	171
Serdar MAYDA, F. Arzu DEMİREL Burdur İli ve İlçelerinde Neojen Ve Pleistosen Dönem Fossil Lokalitelerinin Tespiti Yüzey Araştırması-2014.....	193
Hüseyin METİN, B. Ayça Polat BECKS, Ralf BECKS, Salih SOSLU Kremna ve Çevresi Yüzey Araştırması 2014.....	205

F. Eray DÖKÜ, İsmail BAYTAK Uylupınar (Erken Kibyra) Yerleşimi 2013–2014 Yılları YüzeY Araştırmaları	217
Thomas CORSTEN Forschungen In Der Kibyrtis Im Jahre 2014 Kibyrtis Araştırmaları 2014	241
Jeroen POBLOME, Ralf VANDAM, Bert NEYT, Patrick DEGRYSE, Kim EEKELERS, Becki SCOTT The 2014 Archaeological and Geological Surveys in the Territory Of Sagalassos	247
Ralf BECKS, B. Ayça POLAT BECKS, Hüseyin METİN Şeref Höyük / Komama ve Çevresi YüzeY Araştırmaları 2014	267
Mustafa ŞAHİN Bursa İli YüzeY Araştırmaları – 2014 İznik.....	287
Ayşe Ç. TÜRKER An Archaeological Survey of the Early Christian–Byzantine Period on the Valleys That Reached the Hellespont: 2014 Research	301
Reyhan KÖRPE 2014 Yılı Gelibolu Yarımadası Sestos Antik Kenti ve Çevresi YüzeY Araştırmaları	325
Beate BÖHLENDORF–ARSLAN Çanakkale İli, Ezine, Bayramıç ve Ayvacık İlçelerindeki Bizans Dönemi Yerleşmeleri 2014 Yılı Araştırmaları	339
Mithat ATABAY, Antonio SAGONA, Ian MCGIBBON, Richard E.REID, Reyhan KÖRPE, Charles Simon Hastings HARRINGTON, Muhammet ERAT, Jessie BIRKETT–REES, Sarah MITFORD, Michelle NEGUS CLEARY Anzak (Arıburnu) Savaş Alanı Üzerine Türkiye, Avustralya ve Yeni Zelanda'nın Ortak Tarihsel ve Arkeolojik Araştırmaları 2014 Çalışmaları	361
Kadriye ÖZÇELİK, Gizem KARTAL, Betül FINDIK Denizli İli Prehistorik Dönem YüzeY Araştırmaları, 2014	377
İrfan YILDIZ, Dursun YILDIZ, Mustafa Hakan ÇİMEN, Özgür MİNTEŞ Diyarbakır İli ve İlçeleri Ortaçağ ve Sonrasına Ait Mimari ve Sanat Eserlerinin İncelenmesi YüzeY Araştırmaları–2014 “Bismil, Hani, Kocaköy İlçeleri”	397

Nurperi AYENGİN 2014 Düzce İli Yüzey Araştırması.....	425
Engin BEKSAÇ Kuzeybatı Anadolu ve Trakya'da Erken Kültistik Kaya (Kaya-Oyma ve Megalit) Anıtları ve Kült Alanları Projesi Edirne ve Kırklareli İlleri Yüzey Araştırması 2014	437
Alpaslan CEYLAN, Akın BİNGÖL, Nezahat CEYLAN, Oktay ÖZGÜL, İbrahim ÜNGÖR, Yavuz GÜNAŞDI 2014 Yılı Erzincan – Erzurum İlleri Yüzey Araştırmaları	447
Ramazan TOPRAKLI Miryokefalon Savaşı Yüzey Araştırması.....	473
F. Mine TEMİZ Hatay İli'nde Türk ve İslam Dönemi Yüzey Araştırması – 2014.....	495
Aynur ÖZFIRAT Kızılkaya-Hatay Yüzey Araştırması	519
Bilge HÜR MÜZLÜ, Uygur HECEBİL, Meltem AYAŞAN, Asuman COŞKUN ABUAGLA, Arie Kai BROWNE, Kay KOHLMAYER, Çağatay ÇELİK Isparta Arkeoloji Surveyi 2014 Yılı Çalışmaları.....	529

BURSA İLİ YÜZEY ARAŞTIRMASI - 2014

İZNİK

Mustafa ŞAHİN*

Bursa İli ve ilçelerinde sürdürdüğümüz yüzey araştırmasına 2014 yılında da devam edilmiştir. 09 - 21 Eylül 2014 tarihleri arasında yürütülen yüzey araştırması İznik İlçesi'nde gerçekleştirilmiştir¹.

Yüzey araştırmasının İznik'te sürdürülen bölümü Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü ve İznik Belediyesi tarafından desteklenmiştir. Kültür Bakanlığı adına Bakanlık Temsilcisi olarak aramıza katılan Hasan Yavaş'a uyumlu ve yardımsever çalışmalarından dolayı teşekkürlerimizi sunarız. Ayrıca büyük bir özveri ve gayretle çalışmaların her aşamasına katkıda bulunan Uludağ Üniversitesi öğretim elemanları Prof. Dr. Hüseyin S. Başkaya, Doç. Dr. Derya Şahin, Arş. Gör. Hazal Çıtakoğlu, Arş. Gör. Nur Deniz Ünsal, Arkeoloji Bölümü öğrencileri Emre Genek ve Ahmet Yıldız'a teşekkürü bir borç biliriz.

2014 yılında çalışmalar Mart-Nisan aylarında planlanmıştı. Ancak çalışma ruhsatının Eylül ayına sarkması Bochum, Kiel ve Kocaeli Üniversitelerinden ekibe katılarak zemin etüdü yapacak olan heyet üyelerinin çalışma takvimlerine uymamış ve bu nedenle 2014 yılı yüzey araştırmasında zemin etüdü araştırmaları yapılamamıştır.

* Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN, Uludağ Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, 16059 Görükle - Bursa/TÜRKİYE.

Bu makale, Uludağ Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenen BUAP(F)-2014/6 numara ve "Helenistik ve Roma İmparatorluk Dönemi Nikaia'sında (İznik) Arkeolojik Yüzey Araştırması ve Tarihlendirme" isimli proje ile hazırlanmıştır.

- 1 Yüzey araştırmasının İznik'te sürdürülen bölümü Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü ve İznik Belediyesi tarafından desteklenmiştir. Kültür Bakanlığı adına Bakanlık Temsilcisi olarak aramıza katılan Hasan Yavaş'a uyumlu ve yardımsever çalışmalarından dolayı teşekkür ederiz. Ayrıca büyük bir özveri ve gayretle çalışmaların her aşamasına katkıda bulunan Uludağ Üniversitesi öğretim elemanları Prof. Dr. Hüseyin S. Başkaya, Doç. Dr. Derya Şahin, Arş. Gör. Hazal Çıtakoğlu, Arş. Gör. Nur Deniz Ünsal, ayrıca Arkeoloji Bölümü öğrencileri Emre Genek ve Ahmet Yıldız'a teşekkürü bir borç biliriz.

Yüzey araştırmasının ilk günü İznik'in İzmit (Nikomedia) yol bağlantısını anlamak amacıyla Boyalica'dan Hersek Köyü'ne doğru giden yol tespit edilmeye çalışıldı. Bu amaçla Boyalica'dan Bayındır, Kızderbent yönünde ilerlendi. İznik Gölü'nün kuzeyini Samanlı Dağları çevirmektedir. İznik ile İzmit arasında doğal engel konumunda olan bu dağlar tek bir yerde geçit vermekte. Bu güzergah bir yandan bol miktarda içecek su kaynaklarına sahipken, diğer yandan İznik'i İzmit'e bağlayan en kısa yoldur. Yol üzerinde günümüzde de çok sayıda çeşme bulunmaktadır. Antik yolun izlerini sürmek üzere yolu Kocaeli sınırına doğru bir miktar takip ettik. 35. kilometrede Valide Köprü isimli üç gözlü bir köprü bulunmaktadır. Bu köprü Bursa il sınırları dışında bulunduğu için araştırmamız kapsamına alınmamıştır. Köprüden sonra yol ikiye ayrılmaktadır. Batıya giden yol Altınova'ya doğru ilerlerken, kuzeye ilerleyen yol Karamürsel'e varmaktadır. Her iki yol da Marmara Denizi'ni aşarak Hersek'e ulaşmaktadır. Diğer bir ifade ile İstanbul'dan hareket eden bir yolcu Hersek üzerinden Karamürsel'e ulaşmakta, oradan kara yolu ile Samanlı Dağları aşır, Boyalica'ya inmekte ve buradan karayolu veya İznik Gölü üzerinden deniz yolu ile İznik'e ulaşmaktadır. Bize eşlik eden Boyalica Muhtarı deniz ulaşımı için kıyada taş bir iskelenin bulunduğundan bahsetse de, göl kıyısında yaptığımız incelemelerde, belki de daha sonradan yapılan dolgu nedeni ile, herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

İznik sur duvarı üzerinde bulunan dört kapıdan birisi Yenişehir Kapı'dır. Yenişehir İlçesi'ne giden yol güzergahı üzerinde bulunan kapının antik çağdaki bağlantısını belirlemek için bir sonraki araştırmamızı burada yoğunlaştırdık. İlk olarak Yenişehir-İznik yolu üzerinde yer alan Derbent Köyü'ne doğru hareket ettik. İznik-Yenişehir yolunun doğusunda, Derbent'e varmadan Kızılhisar - Mecidiyeköy istikâmetinde dönüşünde kavşakta, modern yolun yaklaşık 2 m. alt kodunda bir çeşme ve köprü bulunmaktadır (Resim: 1)².

Daha sonra Kızılhisar - Mecidiyeköy istikâmetinde 8 kilometre ilerleyerek burada aracımızı park ettik. Maden ruhsat tabelasının bulunduğu yerden patika yola girdik ve yürüyerek yaklaşık 1 km. tırmandıktan sonra Değirmenkaya olarak bilinen kaya kütlelerinin önüne geldik (Resim: 2)³. İznik'in güney-

2 GPS koordinatları: 40° 21,607' K ve 029° 40' 784'' D. Rakım: 496 m.

3 GPS Koordinatları: 40° 21'48 K ve 029° 41' 13'' D. Rakım: 629 m.

batısında yer alan bu anıt, İznik – Yenişehir yoluna hakim bir noktadadır ve bulunduğu yer itibari ile İznik’e yukardan kuşbakışı bakmaktadır. Kireçtaşı kayalığın Derbent Köyü’ne bakan kuzey yüzünde kabartma şeklinde birtakım büstler bulunmaktadır. Mihmandarımız, kayalığın batı tarafında, diğer bir ifade ile İznik’e bakan dış yüzünde, daha aşağı kotta bir su kaynağının bulunduğundan bahsetti, ancak yol çalışmaları nedeniyle biz sözü edilen kaynağı göremedik.

Anıtın bulunduğu alan karşılıklı duran iki kaya bloğunun arasında kuzey güney doğrultusunda uzanan yaklaşık 17 metre uzunluğunda bir boğazdan oluşmaktadır (Resim: 3). Boğazın içerisinde makilik bir bitki örtüsü yer almaktadır. Alanda daha önceden açılmış çok sayıda define kazısı çukuru dikkat çekmektedir (Resim: 4). Kaçak kazı çukurları ve kabartmalar üzerinde yapılan tahribatlar definecilerin ne kadar ileri gittiklerini açık bir şekilde göstermektedir.

Kaya kütesinin yüzeyinde 3 grup halinde 15 adet içerisinde kabartma büst bulunan pano ve 1 adet de içinde yazıt bulunan tabula betimlenmiştir (Resim: 5)⁴. Gruplarda figürler yan yana veya birbirinden bağımsız durmaktadır. 1. grup figürlerde birbirinden bağımsız şekilde yerleştirilen iki pano yer alırken, 2. grupta 5 pano bir arada, daha küçük boyutlu işlenmiş bir pano ise bunlardan ayrı bir noktada durmaktadır. 3. grupta ise iki tanesi üçlü, birisi ise ikili olmak üzere toplam sekiz pano yer almaktadır. Ayrıca, kayalığın en kuzeyinde etkili şekilde aşınmış at olduğunu düşündüğümüz bir tasviri vardır.

1. Grup (Resim: 6)

1. Pano: Anıtın en kuzeyinde, kabartmaların ise en sağında yer alan bu panoda, kıvrıkcık saçlı, sakallı bir erkek figürü betimlenmiş. Bu figür başını örten bir manto giymiş, sağ kolunu göğüs üzerinden sol omzuna doğru tutmaktadır.

4 Yazıt daha önce Sencer Şahin tarafından tercüme edilmiştir. Ayrıca bkz. S. Şahin, Katalog der antiken Inschriften des Museums von Iznik (Nikaia) I / Antik Yazıtlar Kataloğu I. Stadtgebiet und die nächste Umgebung der Stadt / Şehir ve Yakın Çevresi, Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien 9.1 (Bonn 1979), Kat. Nr. 38 Levha 4-5.

2. Pano: 1 numaralı kabartmanın 84 cm. güneyinde, diğer bir ifade ile solunda yer alıyor. Kıvrık saçlı, sakallı bir erkek figürü betimlenmiş. Sağ kolunu, himatyonun içinde göğüs üzerinde tutmakta.

2. Grup (Resim: 7)

Bu grup, aynı kaya kütesinin güneyinde, 2 numaralı panonun yaklaşık 4 m. solunda yer almakta. En üste çizgisel olarak dış konturları belirtilmiş bir alınlık bulunmaktadır. Alınlığın hemen altında yan yana iki pano yer alır. Bunlardan sağda olanı tamamen kazınarak tahrip edilmiş. Sol tarafta yer alan panonun içerisinde ise bir kadın büstü seçilmekte.

Kadın figürünün hemen altında ise ortada bir tabula ve köşelerde birer erkek figürlerinin betimlendiği birer pano bulunmaktadır. Korunan izlerden anlaşıldığı kadarıyla anıtın adama kitabesi 6 satır halinde tabula içerisinde yer almaktadır. Yazıtın korunan bölümü 1979 yılında Sencer Şahin tarafından tercüme edilmiştir⁵. Buna göre en üst satırda “uğurlu olsun” yazısı okunabilmektedir. 65 cm. güneyde bu gruptan bağımsız duran bir diğer pano daha bulunmaktadır.

3. Pano: Alınlığın sol altında yer almaktadır. 50 cm. yüksekliğinde, 53 cm. genişliğinde bir panonun içerisinde bir kadın figürü betimlenmiştir. Yüzü tahrip olmuştur (Resim: 8).

4. Pano: Bu panoda etkili aşınma nedeniyle fazla bir şey söylemek mümkün değil. Alınlığın kuzey (sağ) tarafa doğru devam etmesi, bu bölümde ikinci bir panonun olma olasılığını güçlendirmektedir. Panonun içerisinde salt yüz silueti fark edilebilmektedir. Etkili aşınma bu panoda bilinçli bir tahribatın yapıldığını düşündürmektedir.

5. Pano: 42 cm. yüksek ve 33 cm. genişliğe sahip panonun içerisinde bir erkek büstü vardır (Resim: 9). Sağ kolu göğüs üzerinde duracak şekilde bir manto giymiş. Saçı peruk gibi kabarık işlenmiştir. Erkek büstünün hemen altında, 20 cm. yüksekliğinde kuş motifine benzer bir kabartma yer almakta.

5 S. Şahin,, age., Kat. Nr. 38.

6. Pano: Bu bölüm tabula olarak düzenlenmiş. 53 cm. genişliğinde, 40 cm. yüksekliğindeki alanın sol üst köşesindeki günümüzde hala ilk harf seçilebilmektedir. S. Şahin burayı ziyaret ettiğinde yazıt biraz daha iyi durumda olmalıdır.

7. Pano: 42 cm. yüksekliğe ve 30 cm. genişliğe sahip sağdaki pano, soldakine nazaran biraz daha dardır. Soldaki panoda olduğu gibi bir erkek büstüne yer verilmiştir (Resim: 9). Sağ kolu göğüs üzerinde duracak şekilde bir manto giymiş. Saçı peruk gibi kabarık işlenmiştir.

8. Pano: Grubun 65 cm. güneyinde yer alıyor. Burada da manto giysili, sağ kolunu göğüs üzerinde tutan sakallı bir erkek tasvir edilmiştir. Saçları başın üzerinde peruk gibi durmaktadır.

3. Grup (Resim: 10)

2. grubun 6 m. daha güneyinde yer almaktadır. Üst ortada yan yana duran 3 pano bulunmaktadır. Toplam alan genişliği yaklaşık 102 cm, figürlerin yüksekliği ortalama 53 cm, kabartma derinlikleri ise 6-7 cm. arasında değişmektedir. Bu grubun altında solda üçlü, sağda ise ikili olmak üzere iki grup daha bulunmaktadır. Bu üçlü grubun hemen sağında ikili panoda yan yana 2 erkek figürü yer almakta. İki figür arasındaki mesafe ise 27 santimetredir. Gruplar arasındaki mesafeler şu şekilde ölçülmüştür: üst ortadaki üçlü pano ile sol alttaki üçlü pano arası 150 cm., sağ alttaki ikili pano arası 100 santimetredir. Alttaki üçlü pano ile ikili pano arasındaki mesafe ise 285 santimetredir.

9. Pano: Alçak kabartma şeklinde betimlenmiş erkek büstü yer almakta. Sakallı ve saçları kabarık. Uzun yüzlü, gözleri iri ve birbirine yakın. Kolları ve elleri belirgin değil.

10. Pano: Alçak kabartma şeklinde betimlenmiş erkek büstü yer almakta. Sakallı ve saçları kabarık. Uzun yüzlü, gözleri iri ve birbirine yakın. Kolları ve elleri belirgin değil.

11. Pano: Alçak kabartma şeklinde betimlenmiş erkek büstü yer almakta. Sakallı ve saçları kabarık. Uzun yüzlü, gözleri iri ve birbirine yakın. Kolları ve elleri belirgin değil.

12. Pano: Alçak kabartma şeklinde betimlenmiş erkek büstü yer almakta. Bu pano zemine oval şekil verilerek kavisli bir şekilde yontulmuş. Elinde kâse benzeri bir nesne tutuyor. Mantonun kıvrımları detaylı bir şekilde işlenmiş.

13. Pano: Alçak kabartma şeklinde betimlenmiş erkek büstü yer almakta. Ortadaki figür ise sol kolunu göğsünün üzerinde tutuyor. Mantonun kıvrımları detaylı bir şekilde işlenmiş.

14. Pano: Alçak kabartma şeklinde betimlenmiş erkek büstü yer almakta. Bu pano zemine oval şekil verilerek kavisli bir şekilde yontulmuş. Elinde kâse benzeri bir nesne tutuyor. Mantonun kıvrımları detaylı bir şekilde işlenmiş.

15. Pano: Erkek büstü betimlenmiş. Yüzü çok tahrip olmuş durumda. Figürün genişliği 40 cm., yüksekliği 48 cm., derinliği 1,5 santimetredir.

16. Pano: Erkek büstü betimlenmiş. Yüzü çok tahrip olmuş durumda. Figürün genişliği 43 cm., yüksekliği 60 cm. ve derinliği bir öncekinde olduğu gibi 1,5 santimetredir.

Tabula içerisinde yer alan yazıtın korunan bölümünde yer alan ifadeye göre S. Şahin anıtın bir tanrıya adak olarak yapıldığını ileri sürmektedir. Yüzeyde bol miktarda amorf nitelikte kırık seramik parçaları da bulunmaktadır (Resim: 11). Anıt, hem yola, hem de İznik'e hakim bir noktada yer almaktadır. Bu hakim konum anıtın ya S. Şahin tarafından önerildiği gibi bir tanrıya adanan kült alanı veya bir aileye ait mezar anıtın olduğunu akla getirmektedir. Burada ileride yapılacak kazılar konunun aydınlanmasına yardımcı olacaktır.

Panolarda yer alan portreler önemli ölçüde aşınmış olsa da korunduğu kadarı ile kabarık saçları ve sakal işçilikleri ile Antoninler Dönemi stilini hatırlatmaktadır (Resim: 9). Özellikle kısa sakal nedeniyle Antoninus Pius portreleri ile yakın benzerlik göstermektedirler. Bu nedenle mezar anıtının İ.S. 2. yüzyılın ortalarına ait olduğunu düşünüyoruz.

İznik'de ziyaret ettiğimiz bir diğer mahalle Çakırca olmuştur. Çakırca Mahallesi'nin günümüzde bulunduğu yer yeni yerleşime aittir. Eski yerleşim Çakırca Höyüğü'nün alt kısmında, Sansarak'tan doğan ve Samanlı Dağları'nın içinden gelen Karasu Deresi'nin göle döküldüğü ve Yeniköy olarak adlandırılan mevkide yer almaktadır. Bu alan günümüzde zeytinliktir.

Çakırca Mahallesi'nin merkezinde nereden taşındığı bilinmeyen mermer bloklar bulunmaktadır. Bunlardan 3 tanesi eski düğün salonunun girişinde sergilenmektedir. Birisinin üzerinde akroterler ve yazıt bulunmaktadır (Resim: 12-13). Akroterlerin ortasında rozet, ayna ve kalkan, diğerinde etrafında ve ortasında yıldızlar ile bir ay motifi bulunmaktadır (Resim: 12). Yıldızlar kazıma tekniğinde yapılmış olup altı kolludur. Akroterler, ayna ve kalkan ise kabartma tekniğinde işlenmiştir. Üst bölümde ise derin bir çukur bulunmaktadır. Orijinalde mezar anıtı olan mermer blok daha sonra bir süre dibek taşı olarak kullanılmıştır.

Baştabanında ay ve yıldızların bulunduğu yüzde okunabilen tek sıra bir yazıt vardır. Harf yüksekliği burada 3 santimetredir.

HN- ♥ ΒΑΣΙ-[ΛΕΥΣ]

Diğer yüzde ayrıca iki satırı korunan bir yazıt kuşağı daha bulunmaktadır. Burada harf yüksekliği 4,8 santimetredir (Resim: 13).

MHN[H] - -ΑΣΙΑΕ- (1. satır)

ΕΙΣ ΒΟ- -ΝΑ--

Çakırca'da antik yerleşime ait bir diğer ip ucu 2-3 km. mesafede, Orhangazi-İznik yolunun göle yakın bölümünde, antik olduğu düşünülen yolun kenarındaki üzüm bağının içinde bulunmaktadır⁶. Bu bölge "Yiv Mevkii" olarak bilinmektedir. Tarla sürülürken bulunan mermer bloğun boyu 137 cm., eni 130 cm. ve ölçülebilen yüksekliği 48 santimetredir (Resim: 14). İri kristalli beyaz mermerden bloğun dış yüzeyleri kaba bırakılmıştır. Bir yüzünde dışarıya taşkın bir kabartma oluk var. Arazi sahibi tarafından ters çevrilmiş durumda bulunan bloğun iç bölümünün oyuk olduğu söylendi, ancak biz

6 GPS Koordinatları; 40° 29' 16 K ve 029° 39' 00 D.

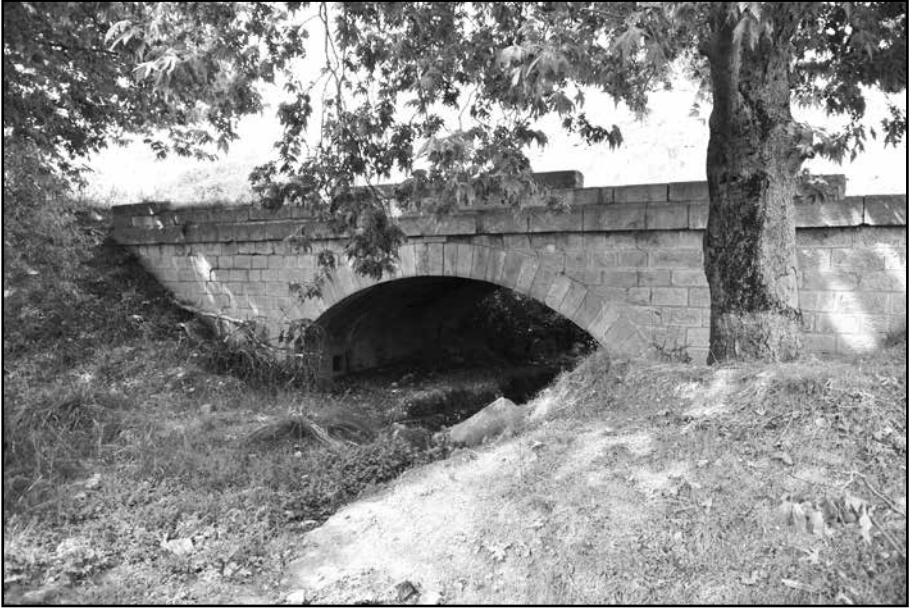
oyuk olduğunu göremedik. Dışarıya taşan bölüm oluk şeklindedir. Mevcut durumdan anlaşıldığı kadarı ile blok üzüm işliğine ait bir pres tabanı olabilir. Bloğun çevresinde bol miktarda seramik parçasına rastlanmıştır.

Çakırca'da ayrıca İznik'e denizyolu ile ulaşımı sağlamak üzere inşa edilmiş olası iskelenin yeri aranmıştır⁷. Burada 2 adet ahşap iskele bulunmaktadır (Resim: 15). Muhtarın ifadesine göre, iskelenin ilerisinde "Küp Kamışları" olarak adlandırılan bir yer varmış. Burada sualtında büyük küplerin olduğu söyleniyor.

Antik liman araştırmalarımızda diğer bir durağımız Müşküle Mahallesi olmuştur⁸. İznik merkezden yaklaşık 22 km. güneyde, İznik Gölü kıyısında yer alan mahalleye aynı zamanda deniz yolu ile ulaşım olduğu bilinmektedir. Olası liman kalıntılarını araştırmak için yaptığımız ziyarette, kıyıda yapılan dolgu nedeniyle, 1950'li yıllarda inşa edilen ahşap iskelenin direkleri dışında su üzerinde iskele kalıntısı olabilecek herhangi bir iz rastlayamadık.

7 Köy muhtar Zeki Bayrak'a teşekkür ederiz.

8 Köyde bize yardımcı olan Muhtar Şemsettin Talan'a teşekkür ederiz.

Resim: 1

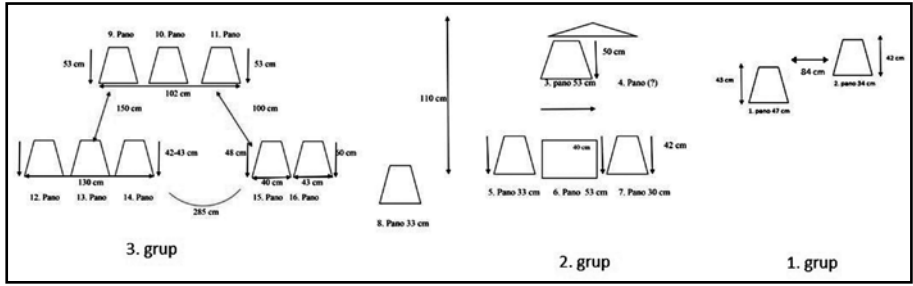
Resim: 2

Resim: 3

Resim: 4

Resim: 5

Resim: 6

Resim: 7

Resim: 8

Resim: 9

Resim: 10

Resim: 11

Resim: 12

Resim: 13

Resim: 14

Resim: 15